

Різдвяна шопка у Рівному: святкова фотозона чи забута традиція?

Напередодні Різдвяних свят майже в кожній рівненській церкві встановлюють різдвяну шопку. Вони відрізняються за розмірами, кількістю персонажів, але всі зображують біблійну сцену народження Ісуса. За словами майстрів, які займаються їх виготовленням, попит на подібні інсталяції зростає з кожним роком. А тепер різдвяну шопку встановили і в центрі Рівного, неподалік Свято-Воскресенського собору. Кажуть, це давня українська традиція, яку потрібно відновлювати,

не заважає. А перед роботою над персонажами шопки читала додатково молитву Божій Матері, яка допомагає завжди в починанні нової справи. Мені її мама порадила, - розповідає Наталія.

За словами художниці, із самого початку їй хотілося, аби персонажі рівненської шопки були добрими і дещо дитячими, щоб подобалися усім.

- Переглядаючи зразки, мені та й пану Андрію, особливо сподобалися роботи львівського художника Ромки Зелінка. Він створює народні вертепи, шопки. І мені захотілося намалювати персонажів у стилі наїв

Шопка нагадує хатину або ж скриню, традиційно їх роблять дерев'яними. Дах зазвичай солом'яний, а долівка встелена сіном. Всередині фігурки різдвяного циклу – Боже Дитятко, Марія, Йосиф, Три Царі, Пастушки, Ангелики. **Андрій Ляшук, відомий у Рівному як популяризатор етномузики, «рекламний» бізнесмен та співавтор рівненської шопки**, розповідає, що намагалися вмістити в інсталяцію більше цікавих героїв.

- У шопці може бути тільки Святе Сімєйство і одна овечка, або ж повна «стайня персонажів», до прикладу. У нас же і три царі, і пастушок, і овечка, і віслючок. Хотіли ще вола, та вже не мали, де його розмістити. Були певні обмеження в площі, - розповідає Андрій. – Можливо, на наступний рік щось якось придумаємо.

Задум створити різдвяну шопку для рівнян у авторів виник давно. І роботи над нею почалися ще з осені. Команда майстрів радилася, в якому стилі будуть зображені святі, в чому одягнені, як і де стоятимуть. Кожну деталь узгоджували не тільки з мистецької, а й з практичної сторони. Бо ж важливо, щоб конструкція була міцною і прослужила місту ще не один рік. Зізнаються, що не прагнули створити так званий музейний зразок. За словами Андрія Ляшука, ми живемо в реальному світі і повинні робити не тільки те, що робили колись, а й додавати щось своє.

- Ми теж творці традицій, - зауважує він. - Тому дозволили собі трішки відступити від давніших традицій та канонів.

Художник Наталія Дейнека, за ескізами якої створювали фігури в шопці, зауважує, що крім того, що в пошуках стилю передивилася чимало зображень в мережі Інтернет, зважала на книжкову графіку, то ще й надихалася і у Воскресенському соборі: вдивлялася в лики святих, ангелів. А перед роботою ставала до молитви.

- Майстри, які пишуть ікони, і посту дотримуються. Я взагалі вегетаріанець, хоча піст полягає зовсім не в їжі... Молюся зазвичай щоденно, звісно, якщо нічого

абсолютно не примітив. Це стилі дуже близький до народних джерел. Саме так малюють народні майстри. Проглядається характерне дитяче світосприйняття і дитяче світовираження.

Ескізи, які погодила вся команда, майстриня створила приблизно за два тижні. Каже, на кожного з персонажів витрачала день-два, не більше. Першою намалювала Богородицю та Ісуса.

- Зазвичай митець перед створенням повинен пережити образ. У нас же часу не було. Тому я переживала образи всіх разом, - сміється художник. - Коли намалювала Діву Марію, трохи сумнівалася, хвилювалася, чи правильно я все роблю. Бо треба було враховувати не тільки своє бачення, побажання решти команди, а й технічні особливості монтажу шопки: фігури задля стійкості повинні були бути суцільними. Та потім, коли фігуру Богородиці погодили, коли схвальні відгуки отримало і зображення Ісуса, працювалося впевненіше.

По-дитячому прості, добрі персонажі рівненської шопки привертають увагу всіх перехожих. Рівняни та гості міста радо фотографуються поблизу. Окремі навіть намагаються проникнути всередину, не зважаючи на прозорий захисний екран.

- У той же день, коли ми проводили монтаж шопки і не встигли встановити екран, всередину пробралася і сфотографувалося з півсотної рівнян. Хтось намагався всадити своє дитя на вівцю чи то віслюка. Одним словом, більшість шопку сприйняли як якусь фотозону. Здавалося б, традиція наша, але як поводитися – люди не знають, - говорить Андрій Ляшук.

За кілька тижнів, які шопка стоїть у Рівному, прозорий екран довелось лагодити і навіть витирати нецензурні слова. Проте майстри відзначають, що чим далі, то тим частіше їм замовляють виготовлення вертепів, шопок.

- Не секрет, що раніше взагалі не можна було ставити подібне, тим паче в центрі міста. Та культура, яку нам насадили в радянські часи, не дозволяла нам цього робити, і люди по інерції думали, що це не наша культура. Переконані були, що це європейська традиція. А насправді у нас ставлять і роблять шопки. Просто забули. Люди знають і пам'ятають тих персонажів, що їм насадили. До прикладу, Дід Мороз, якого запрова-

дили у 1937 році постановою пленуму ЦК КППС. Тому мене дуже тішить те, що тепер ми долучаємося до забутих традицій. Ще в дитинстві я їздив до баби в село і бачив, як ходять колядують, перевдягаються. Ходив і сам. У місті це заборонялося. З дитинства пам'ятаю, що у свято в місті їв мандарини, цукерки, які батько вішав на ялинку. Взагалі сільська культура відрізнялася і відрізняється від урбаністичної. Хоча й у місті були вертепи. Активно всім цим почав цікавитися і досліджувати вже в інституті. А тепер - ще більше популяризувати, - розповідає Андрій.

Поки традиція створення вертепу та шопок активно поширюється на території західної України. На сході дотепер про такі українські традиції практично нічого не знають.

Рівненська шопка стоятиме до закінчення різдвяно-новорічного циклу (19 січня на Водосвяття). Після того її демонтують.

- Виготовляли її із міцних матеріалів. Тож після демонтажу можна буде встановити її і в наступному році, - пояснює Андрій Ляшук.

За його словами, навіть коли фігурки святих не можна буде оновити, викидати на сміття їх ніхто не буде. Хоча це і не канонічні зображення, їх передадуть священнослужителям, які знищать їх відповідно до церковної традиції.